



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 240/03-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti J. K., bytom S., zastúpeného advokátkou Mgr. Z. P., Advokátska kancelária, T., ktorou namietal porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. E 511/98, na neverejnom zasadnutí 5. mája 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Senica v konaní vedenom pod sp. zn. E 511/98 p o r u š i l základné právo J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. E 511/98 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. J. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Senica p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia J. K. v sume 12 554 Sk (slovom dvanásťtisícpäťstopäťdesiatštyri slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Z. P., Advokátska kancelária, T. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Senica j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 12 554 Sk (slovom dvanásťtisícpäťstopäťdesiatštyri slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Sťažnosti J. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 240/03-14 z 22. októbra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť J. K., bytom S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. Z. P., Advokátska kancelária, T., v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. E 511/98. Sťažovateľ doplnil svoju sťažnosť z 26. júna 2003 podaním z 28. júla 2003, ako aj prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podaniami doručenými ústavnému súdu 10. decembra 2003 a 2. apríla 2004.

Vo svojich podaniach sťažovateľ uviedol, že jeho príslušnosť k národnostnej menšine (sťažovateľ je českej národnosti) podľa neho ovplyvnila nazeranie okresného súdu v napadnutom konaní na jeho osobu. Okresný súd podľa neho postupoval voči nemu iným spôsobom ako v iných konaniach voči občanom Slovenskej republiky, pretože bol podľa neho prísnejší, neposkytol mu poučenie v zmysle § 5, § 18 a § 30 a pod. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) (v znení platnom a účinnom v prvom štádiu konania), ktoré bežne poskytuje občanom Slovenskej republiky. Okresný súd podľa sťažovateľa konal zdĺhavo, dlhšie ako súdy v Českej republike a z tejto skutočnosti sťažovateľ vyvodil, že „možno súdu vadí“, že svoje podania píše „česko-slovensky“. Z vyššie uvedených skutočností sťažovateľ nadobudol dojem, že mu je jeho príslušnosť k národnostnej menšine na ujmu a že je z tohto dôvodu diskriminovaný.

Okresnému súdu bol 2. júla 1998 doručený návrh oprávnenej I. K. (ďalej len „oprávnená“) z 30. júna 1998 na výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy povinného (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľa) na zaplatenie sumy 6 718 Sk. Tento návrh však nebol podpísaný oprávnenou, ale JUDr. V. B. z Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v Bratislave. Aj napriek nedostatkom podaného návrhu okresný súd vo veci samej ďalej konal a vydal meritórne rozhodnutie – uznesenie č. k. E 511/98-3 z 26. novembra 1998. Prvý úkon okresný súd teda urobil po takmer 5 mesiacoch od podania návrhu, a to až po urgencii zo strany účastníka konania (zástupcu oprávnenej). Sťažovateľ doručil 8. decembra 1998 v zákonom stanovenej lehote proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. E 511/98 z 26. novembra 1998 odvolanie, ktoré odôvodnil, pripojil k nemu dôkazy o svojich tvrdeniach a vzniesol v ňom taktiež námietku zaujatosti. Spisový materiál v predmetnej veci bol doručený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) 28. januára 1999 na rozhodnutie o podanom odvolaní. Krajský súd vrátil spis okresnému súdu 8. júna 1999 bez rozhodnutia, pretože návrh na začatie konania v predmetnej veci nebol podpísaný oprávnenou osobou a okresný súd sťažovateľa nevyzval na doplnenie vznesenej námietky zaujatosti. V tomto období vznikol podľa sťažovateľa druhý šesťmesačný priet'ah v konaní spôsobený tým, že okresný súd neodstránil nedostatky návrhu a nevyzval sťažovateľa na upresnenie vznesenej námietky zaujatosti. Okresný súd ho poučil o jeho procesných právach a povinnostiach až na výsluchu konanom 24. júna

1999, na ktorom vznesenú námietku zaujatosti upresnil. Na odstránenie nedostatkov podania okresný súd vyzval aj „zástupcu oprávnenej“, ktorý okresnému súdu zaslal pôvodné plnomocenstvo (resp. jeho rovnopis) s pôvodným dátumom, na ktorom bez prítomnosti oprávnenej «doklepol do textu plnej moci pod splnomocnenca (Centrum pre medzinárodnú právnu ochranu detí a mládeže) text „Bc. M. Dz.“». Táto osoba plnú moc aj prijala. Okresný súd na 13. júl 1999 určil ďalší termín pojednávania, na ktorý predvolal všetkých účastníkov konania, avšak dostavil sa naň iba sťažovateľ. Okresný súd 13. júla 1999 vyzval oprávnenu na zaslanie ňou podpísaného návrhu alebo nového plnomocenstva pre fyzickú osobu. Oprávnená výzvu prevzala 28. júla 1999, avšak výzve vyhovelá až 10. januára 2000. Tu vznikol takmer šesťmesačný prieťah v konaní zavinený okresným súdom a oprávnenu. Následne bol spis 21. januára 2000 doručený krajskému súdu, ktorý sťažovateľa výzvou z 2. februára 2000 vyzval na uvedenie a konkretizovanie dôvodov, pre ktoré namietal zaujatosť sudcov krajského súdu. Sťažovateľ na výzvu krajského súdu reagoval podaním z 9. februára 2000. Na urgenciu odpovede na výzvu krajského súdu sťažovateľ odpovedal podaním zo 17. februára 2000. Krajský súd sťažovateľa 29. februára 2000 opätovne vyzval na uvedenie konkrétnych dôvodov pod hrozbou zastavenia konania o námietke. Sťažovateľ odpovedal podaním z 13. marca 2000. Spisový materiál v predmetnej veci bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) doručený 4. apríla 2000 na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti. Následne rozhodli o vznesených námietkach zaujatosti ako najvyšší súd, tak aj krajský súd a svoje rozhodnutia sťažovateľovi riadne doručili. Okresný súd 6. marca 2001 sťažovateľa vyzval na doplnenie podaného odvolania v lehote desiatich dní pod hrozbou zastavenia konania. Sťažovateľ reagoval podaním z 12. marca 2001. Podľa sťažovateľa takmer dvojročný prieťah v konaní bol spôsobený tým, že okresný súd už na výsluchoch 24. júna 1999 a 13. júla 1999 mohol v súčinnosti s ním odstrániť nedostatky jeho námietok i samotného odvolania. Podaním z 18. apríla 2001 oprávnená okresnému súdu oznámila, že bude konať bez zástupcu a doručila súdu úplne nový návrh na výkon rozhodnutia. Krajskému súdu bol spisový materiál v predmetnej veci doručený 13. júna 2001 na rozhodnutie o odvolaní. Uznesením č. k. 9 Co 349/01-72 z 28. septembra 2001 krajský súd rozhodol tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie. Oprávnená v podaní z 10. decembra 2001 na základe výzvy okresného súdu zobrala čiastočne svoj návrh späť.

Sťažovateľ na výzvu okresného súdu na predloženie dôkazov reagoval podaním z 19. novembra 2002. Následne až do konca roka 2002 okresný súd zisťoval u sťažovateľovho bývalého zamestnávateľa rozsah exekučne zrazených platieb výživného a jeho vyjadrenie urgoval aj v januári 2003. Následne súd vôbec vo veci samej podľa sťažovateľa nekonal až do 29. októbra 2003, teda 9 mesiacov. Na ďalšiu výzvu okresného súdu z 29. októbra 2003 sťažovateľ reagoval podaním zo 6. novembra 2003.

Sťažovateľ uviedol, že od začiatku konania vidí pochybenia okresného súdu v tom, že nezistil dostatočnou lustráciou, že predmetnej veci predchádza iné exekučné konanie, ako aj v tom, že okresný súd mohol podľa neho predísť dlhoročným priesťahom „riadnym dotazom“ na jeho bývalého zamestnávateľa v úvode tohto konania. Taktiež poukázal na skutočnosť, že *„(...) po rozdelení ČSFR boli problémy s platením výživného, nedalo sa už posielat' priamo poštovou poukážkou, požadovali odo mňa mať založený devízový účet, čo by bolo pre mňa nevýhodné, preto som nakoniec akceptoval exekučné zrážanie výživného z mojej mzdy. (...)“* Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti podľa sťažovateľa najdôležitejším a takmer jediným možným dôkazom v predmetnej veci je správa od zamestnávateľa.

Sťažovateľ sa opakovane niekoľkokrát sťažoval na priesťahy v konaní napr. sťažnosťami vedenými pod č. Spr. 1519/02, č. Spr. 1505/03, č. Spr. 1624/03.

Postup okresného súdu v konaní nesmeruje podľa neho k vydaniu právoplatného rozhodnutia vo veci. Jeho konanie považuje sťažovateľ za zbytočné priesťahy v konaní, pretože okresný súd je nečinný bez existencie zákonných prekážok jeho ďalšieho postupu.

Sťažovateľ taktiež uviedol, že nesúhlasí s vyjadrením okresného súdu z 26. septembra 2003 ani so spôsobom vybavovania jeho sťažností na priesťahy v konaní v predmetnej veci. Vzniesť námietku zaujatosti je podľa neho jeho zákonné právo, doklady, písomné vyjadrenia a dôkazy v predmetnej veci predkladal okresnému súdu obratom a včas, naopak, okresný súd podľa neho konal niekoľko rokov o návrhu podpísanom neoprávnenou osobou, rozhodol vo veci nesprávne a jeho rozhodnutie bolo preto zrušené, neodstránil, hoci

opakovane na výsluchoch mohol, nedostatky sťažovateľových podaní a až po niekoľkých rokoch si vyžiadal najpodstatnejší dôkaz – správu od zamestnávateľa.

Podľa neho si ako účastník konania svoje procesné povinnosti plnil riadne a včas v rámci svojich schopností a možností. Vzhľadom na okolnosti prípadu a podľa sťažovateľa „obtiažnosť“ veci mu mal okresný súd ustanoviť na ochranu jeho záujmov zástupcu z radov advokátov v predmetnej veci.

Z vyššie uvedených skutočností podľa sťažovateľa vyplýva, že došlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu, pretože v predmetnej veci bolo podľa neho *„konanie okresného súdu v rozpore so zákonom, nakoľko okresný súd roky konal o návrhu podpísanom neoprávnenou osobou, neodstránil vady návrhu ani iných podaní a nezistil lustráciou nedostatok podmienok konania – prekážku rei iudicatae, ktorá trvá, napriek tomu exekúciu čiastočne nezastavil“*.

Sťažovateľ taktiež vo svojej sťažnosti uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľ prostredníctvom ustanovenej právnej zástupkyne navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. E 511/98 porušil práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 34 ods. 2 písm. b), ako aj čl. 33 ústavy, ďalej aby prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prietahov, zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní práv sťažovateľa a súčasne sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk do dvoch mesiacov od právoplatnosti nález. V podaní doručenom 2. apríla 2004 si sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnil úhradu trov konania.

V sťažnosti zdôvodnil požadované finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk tak, že *„nemajetková ujma mi vznikla v dôsledku obáv o ochranu mojich práv, psychického*

napätia a pocitov sklamania z neprimeranej dĺžky konania. Časť môjho príjmu je už niekoľko rokov zablokovaná u môjho zamestnávateľa, túto sumu som si mohol uložiť ako úspory, ktoré by boli úročené, namiesto toho, roky komunikujem so súdmi, vypisujem podania, čo ma zafažuje a kalí mi radosť zo zaslúženého dôchodkového oddychu po celoživotnej práci“.

Sťažovateľ ústavnému súdu predložil taktiež fotokópie svojich podaní zo 7. novembra 2002 a 17. februára 2003 preukazujúcich využitie účinných právnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Na základe výzvy ústavného súdu z 8. septembra 2003 sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril listom z 26. septembra 2003 predseda okresného súdu, podľa ktorého je sťažnosť sťažovateľa neopodstatnená. Vo svojom stanovisku ďalej uviedol: *„Návrh oprávnenej I. K. na nariadenie výkonu rozhodnutia zrážkou zo mzdy povinného J. K., pre výživné, napadol na tunajší súd dňa 2. 7. 1998 a je vedený pod sp. zn. E 511/98. Vec prejednávajúca sudkyňa rozhodla v tejto veci dňa 26. 11. 1998. Krajský súd v Trnave na odvolanie povinného rozhodol dňa 28. 9. 2001 tak, že zrušil napadnuté uznesenie tunajšieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Ako vyplýva zo spisu, medzi rozhodnutím tunajšieho súdu a rozhodnutím KS Trnava uplynula dlhšia doba, čo však bolo spôsobené tým, že povinný, sťažovateľ, vznášal námietky zaujatosti nielen voči sudcom tunajšieho súdu, ale aj voči sudcom KS. Povinnému bolo doručené uznesenie odvolacieho súdu dňa 21. 11. 2001. Napriek tomu, že z tohto rozhodnutia vyplynuli úlohy, a to predložiť doklady o platení výživného za čas od 1. 2. 1993 do 30. 6. 1995 a vyčísliť dlh, prípadne preplatok na výživnom za rovnaké obdobie, na urgenciu súdu tieto dôkazy predložil až dňa 19. 11. 2002. Posledný zamestnávateľ povinného, až na urgenciu súdu zaslal správu o vykonaných zrážkach zo mzdy povinného dňa 19. 2. 2003. Doteraz nemohlo byť vo veci rozhodnuté z dôvodu nedostatkov podkladov pre objektívne zistenie skutočného stavu veci. Zo správy zamestnávateľa povinného*

a z príloh k listu zo dňa 14. 2. 2003 sa nedá zistiť, či sa jedná o výživné pre oprávnenú osobu, alebo pre syna P., pre ktorého mal tiež povinný určené výživné a platil ho jednou poštovou poukážkou na obe deti. Z tohto pohľadu je potrebné preto doplniť dokazovanie. Doterajšiu súčinnosť povinného, sťažovateľa, možno charakterizovať ako neuspokojivú, pretože ak na výzvy súdu reagoval, jeho vyjadrenia boli obsérne, ale nie k veci.“

Listom z 22. januára 2004 vyjadrila svoje stanovisko k predmetnej veci aj zákonná sudkyňa. Vo svojom vyjadrení, ktoré bolo obsahovo zhodné so stanoviskom predsedu okresného súdu, nad rámec jeho argumentácie poukázala ešte na personálne a organizačné problémy okresného súdu.

Okresný súd v podaní z 2. apríla 2004 ústavnému súdu na základe jeho výzvy z 25. marca 2003 oznámil, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Okresnému súdu bol 2. júla 1998 doručený „*Návrh na výkon rozhodnutia pre výživné*“ oprávnenej, zastúpenej Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, proti sťažovateľovi. Predmetná vec bola na okresnom súde vedená pod sp. zn. E 511/98.

Okresný súd uznesením č. k. E 511/98-3 z 26. novembra 1998 nariadil v predmetnej veci výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy sťažovateľa od jeho platiteľa mzdy.

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže listom z 1. októbra 1998 požiadalo okresný súd o nariadenie výkonu rozhodnutia v predmetnej veci. Listom doručeným 8. decembra 1998 podal sťažovateľ proti uzneseniu okresného súdu č. k.

E 511/98-3 z 26. novembra 1998 odvolanie a súčasne v uvedenom podaní vzniesol námietku zaujatosti proti sudcom okresného súdu.

Vo veci konajúca sudkyňa nechala pokynom z 18. decembra 1998 zaslať odvolanie sťažovateľa na písomné vyjadrenie Centru pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, ktoré sa k nemu vyjadrilo listom z 12. januára 1999.

Podľa úradného záznamu spísaného 18. decembra 1998 sa vo veci konajúca sudkyňa vyjadrila v uvedený deň k námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom voči nej a následne nechala predložiť uvedený spis všetkým sudcom na vyjadrenie k vznesenej námietke zaujatosti voči nim, ako aj pripojiť k predmetnej veci spisový materiál sp. zn. E 1143/94.

Pokynom z 25. januára 1999 nechala vo veci konajúca sudkyňa vyhotoviť predkladáciu správu a spis zaslať krajskému súdu na rozhodnutie o sťažovateľovom odvolaní, ako aj o vznesenej námietke zaujatosti voči sudcom okresného súdu. Spisový materiál v predmetnej veci bol krajskému súdu doručený 28. januára 1999. Krajský súd spisový materiál v predmetnej veci vrátil okresnému súdu listom z 28. mája 1999 (doručeným 8. júna 1999).

Pokynom z 9. júna 1999 nechala vo veci konajúca sudkyňa vyzvať Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže na odstránenie nedostatkov podaného návrhu a súčasne nechala predvolať na výsluch v predmetnej veci sťažovateľa na 24. jún 1999.

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže reagovalo na výzvu okresného súdu listom z 15. júna 1999, ktorým doplnilo návrh na výkon rozhodnutia. Sťažovateľ reagoval na výzvu okresného súdu podaním zo 17. júna 1999.

Na okresnom súde bola 24. júna 1999 spísaná zápisnica z výsluchu sťažovateľa, ktorý sa na okresný súd dostavil na základe jeho predvolania.

V ten istý deň vo veci konajúci sudca nariadil termín pojednávania na 13. júl 1999, oznámil ho sťažovateľovi, ktorý ho zobral na vedomie, a nechal naň predvolať oprávnenú, ako aj Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže.

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže listom z 29. júna 1999 (doručeným 6. júla 1999) ospravedlnilo svoju neúčast' na vytýčenom pojednávaní bez uvedenia dôvodu. Oprávnená v predmetnom konaní listom z 13. júla 1999 ospravedlnila svoju neúčast' na vytýčenom pojednávaní.

Na pojednávanie 13. júla 1999 sa dostavil sťažovateľ, ktorého okresný súd oboznámil s podaním oprávnenej. Sťažovateľ následne uviedol, že v predmetnej veci i naďalej trvá na podanom odvolaní.

Listom z 13. júla 1999 okresný súd vyzval oprávnenú na zaslanie nového exempláru návrhu na výkon rozhodnutia, ktorý by bol podpísaný ňou alebo jej novým splnomocneným zástupcom. Oprávnená požiadala listom z 5. augusta 1999 (doručeným 9. augusta 1999) okresný súd o predĺženie poskytnutej lehoty na odstránenie nedostatkov návrhu do 1. októbra 1999.

Pokynom z 13. októbra 1999 vo veci konajúca sudkyňa nechala urgovať odstránenie nedostatkov podania oprávnenu v lehote 30 dní. Listom z 15. októbra 1999 oprávnená okresnému súdu oznámila svoju adresu pre doručovanie písomností. Oprávnená listom z 26. novembra 1999 požiadala okresný súd o zaslanie podaného návrhu na výkon rozhodnutia.

Okresný súd následne listom z 30. decembra 1999 oprávnenej zaslal fotokópiu návrhu na výkon rozhodnutia spolu s výzvou, aby tento návrh vlastnoručne podpísala a vrátila späť okresnému súdu.

Vlastnoručne podpísaný návrh na výkon rozhodnutia oprávnená okresnému súdu zaslala listom z 10. januára 2000 (doručeným 13. januára 2000) a súčasne v tomto liste okresnému súdu oznámila svoju novú adresu na doručovanie písomností.

Pokynom zo 17. januára 2000 nechala vo veci konajúca sudkyňa predložiť spis v predmetnej veci predsedovi okresného súdu, aby predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti povinným proti všetkým sudcom okresného súdu. Predseda okresného súdu spisový materiál vo veci postúpil krajskému súdu listom z 19. januára 2000 (doručeným krajskému súdu 21. januára 2000).

Vo veci konajúca sudkyňa krajského súdu nechala pokynom súdnej kancelárii z 2. februára 2000 vyzvať sťažovateľa, aby krajskému súdu v lehote 5 dní oznámil, resp. konkretizoval dôvody zaujatosti, pre ktoré žiada o vylúčenie sudcov krajského súdu.

Sťažovateľ odpovedal na výzvu krajského súdu listom z 9. februára 2000, v ktorom však dôvody svojej zaujatosti voči jednotlivým sudcom bližšie nekonkretizoval. Krajský súd na základe pokynu vo veci konajúcej sudkyne z 15. februára 2000 urgoval sťažovateľa, aby mu zaslal odpoveď na jeho výzvu z 2. februára 2000 v lehote 5 dní. Sťažovateľ reagoval na výzvu krajského súdu listom zo 17. februára 2000, v ktorom opätovne nekonkretizoval dôvody svojej zaujatosti voči jednotlivým sudcom.

Listom z 29. februára 2000 vo veci konajúca sudkyňa opätovne sťažovateľa vyzvala, aby označil konkrétne dôvody, pre ktoré majú byť sudcovia krajského súdu vylúčení z prejednávania a rozhodovania vo veci, a súčasne ho poučila o následkoch neopravenia, resp. nedoplnenia jeho podania. Sťažovateľ odpovedal na výzvu krajského súdu listom z 13. marca 2000 (doručeným 15. marca 2000).

Listom z 29. marca 2000 predseda krajského súdu predložil predmetný spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti voči sudcom krajského súdu spolu s ich vyjadreniami.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. Nc 60/2000 z 27. apríla 2000 rozhodol, že sudkyne krajského súdu konajúce v predmetnej veci nie sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania v tejto veci. Spisový materiál bol krajskému súdu doručený 15. mája 2000.

Vo veci konajúca sudkyňa krajského súdu nechala uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. Nc 60/2000 z 27. apríla 2000 doručiť účastníkom konania.

Krajský súd následne uznesením č. k. 9 Nc 4/00-60 z 30. mája 2000 (doručeným okresnému súdu 21. júna 2000) rozhodol, že sudcovia okresného súdu nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže listom z 22. novembra 2000 (doručeným 23. novembra 2000) požiadalo okresný súd o zaslanie správy, v akom stave sa nachádza konanie o návrhu na výkon rozhodnutia v predmetnej veci.

Pokynom vo veci konajúcej sudkyne okresného súdu z 5. marca 2001 nechal okresný súd doručiť uznesenie krajského súdu č. k. 9 Nc 4/00-60 z 30. mája 2000 účastníkom konania, ďalej vyzvať sťažovateľa na doplnenie jeho odvolania z 8. decembra 1998 v lehote 10 dní (pričom ho vo výzve dôsledne upozornil, akým spôsobom má doplnenie vykonať) a súčasne zaslať Centru pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže list krajského súdu z 28. mája 1999 a oprávnenou predloženú plnú moc a taktiež zaslať na adresu oprávnenej uznesenie okresného súdu č. k. E 511/98-3 z 26. novembra 1998.

Sťažovateľ na výzvu okresného súdu z 5. marca 2001 reagoval listom z 12. marca 2001 (doručeným v ten istý deň).

Oprávnená listom z 18. apríla 2001 (doručeným 20. apríla 2001) okresnému súdu oznámila, že bude konať bez zastúpenia. Pre prípad, že bude potrebné ju v konaní vypočuť, navrhla, aby sa výsluch uskutočnil dožiadaným súdom (navrhla Mestský súd v Brne), ďalej zaslala okresnému súdu návrh na výkon rozhodnutia (v prílohe aj riadne vyčíslenie dlžného na výživnom) a súčasne oznámila adresu pre doručovanie písomností a ďalšiu adresu pre

doručenie dlžnej čiastky. Podaním z 27. apríla 2001 oprávnená upresnila svoj návrh na výkon rozhodnutia (uvedením presnej adresy povinného).

Vo veci konajúca sudkyňa okresného súdu nechala pokynom zo 7. júna 2001 vyhotoviť predkladáciu správu a zaslať spis v predmetnej veci krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní povinného. Krajskému súdu bol predmetný spis doručený 13. júna 2001.

Krajský súd uznesením č. k. 9 Co 349/01-72 z 28. septembra 2001 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Spisový materiál v predmetnej veci bol okresnému súdu doručený 5. októbra 2001.

Vo veci konajúca sudkyňa okresného súdu nechala pokynom zo 16. novembra 2001 uznesenie krajského súdu č. k. 9 Co 349/01-72 z 28. septembra 2001 doručiť účastníkom konania a súčasne vyzvať oprávnenú na predloženie dokladov v zmysle uznesenia krajského súdu v lehote 15 dní v prípade, že na svojom návrhu trvá.

Oprávnená reagovala na výzvu okresného súdu listom z 10. decembra 2001, v ktorom vyčíslila dlžné výživné, a zaslala okresnému súdu aj kópie poštových poukážok, ktorými jej bolo uhradené výživné zo strany Ústredí pro medzinárodně právní ochranu mládeže v Brně.

Sťažovateľ reagoval na výzvu okresného súdu listom zo 4. februára 2002, avšak okresnému súdu opätovne nepredložil dôkazy o splnení svojej vyživovacej povinnosti voči oprávnenej, resp. o svojich tvrdeniach o splnení vyživovacej povinnosti.

Pokynom z 13. novembra 2002 nechala vo veci konajúca sudkyňa sťažovateľa opätovne vyzvať na predloženie dôkazov o splnení jeho vyživovacej povinnosti v zmysle povinnosti, ktorá mu vyplynula z rozhodnutia odvolacieho súdu, a na riadne vyčíslenie jeho dlhu v lehote 15 dní, ďalej zaslať výzvu bývalému zamestnávateľovi sťažovateľa – firme COMERON SPS, spol. s r. o., s cieľom zistiť rozpis vykonaných zrážok za jednotlivé

mesiace podľa exekúcie vedenej pod sp. zn. E 511/98, ako aj zistiť rozsah zrážok vykonaných v zmysle uznesenia z 23. januára 1995 v prospech oprávnenej, prípadne jej matky v prípade, že ich vykonával, pričom na zaslanie odpovede bola stanovená lehota 15 dní.

Podaním z 19. novembra 2002 (doručeným v ten istý deň) sťažovateľ reagoval na výzvu okresného súdu z 13. novembra 2002.

Vo veci konajúca sudkyňa pokynom z 13. januára 2003 nechala urgovať bývalého platiteľa mzdy sťažovateľa – firmu COMERON SPS, spol. s r. o., aby splnil povinnosti vyplývajúce mu z výzvy okresného súdu z 13. novembra 2002 v lehote 15 dní. Spoločnosť COMERON SPS, spol. s r. o., odpovedala na výzvu okresného súdu podaním zo 14. februára 2003 (doručenú 19. februára 2003).

V spisovom materiáli sa ďalej nachádzalo stanovisko vo veci konajúcej sudkyne z 19. februára 2003, v ktorom uviedla, že podľa nej v tomto prípade prietahy v konaní nespôsobila, čoho dôkazom je obsah samotného spisu sp. zn. E 511/98.

Oprávnená listom z 22. augusta 2003 (doručeným 27. augusta 2003) požiadala okresný súd o oznámenie stavu konania v predmetnej veci.

Pokynom z 29. októbra 2003 nechala vo veci konajúca sudkyňa požiadať spoločnosť COMERON SPS, spol. s r.o., aby upresnila svoju správu, ďalej zaslať vyjadrenie oprávnenej z 10. decembra 2001 sťažovateľovi, aby sa k nemu vyjadril, ako aj správu o stave konania.

Sťažovateľ na výzvu okresného súdu odpovedal listom zo 6. novembra 2003.

Pokynom z 19. decembra 2003 vo veci konajúca sudkyňa nechala požiadať Národnú banku Slovenska o oznámenie kurzu slovenskej koruny ku českej korune v období

od 1. januára 1993 do 30. júna 1995 a v dňoch 26. apríla 1996 a 16. marca 1999 v lehote 20 dní a taktiež oznámiť sťažovateľovi stav konania.

V spisovom materiáli sa ďalej nachádzalo stanovisko vo veci konajúcej sudkyne z 22. januára 2004 k ústavnej sťažnosti podanej sťažovateľom.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na výkon rozhodnutia. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej zložitosti veci, avšak po skutkovej stránke možno konštatovať, že v danom

prípade ide o vec, ktorá si vyžaduje vykonanie rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré môže spôsobiť predĺženie konania. Spomínaná skutková zložitost' veci však nemôže ospravedlniť nečinnosť okresného súdu v konaní o návrhu sťažovateľa.

B) Sťažovateľ vo svojej sťažnosti konštatoval, že si podľa jeho mienky *„plní všetky svoje povinnosti v konaní riadne a včas a v rámci svojich schopností a možností“*.

Zo skutkových zistení ústavného súdu však vyplýva, že správanie sťažovateľa prispelo k spomaľovaniu postupu v predmetnom konaní, pretože súdy, ktoré v predmetnej veci konali, boli nútené viackrát sťažovateľa vyzývať na splnenie povinností, ktoré mu vo svojich výzvach uložili. Sťažovateľ svoje podania síce doplnil, avšak nie v intenciách výziev, ktoré mu boli doručené. Napr. sťažovateľ bol trikrát vyzývaný krajským súdom na doplnenie dôvodov vznesenej námietky zaujatosti krajského súdu, okresný súd ho taktiež musel dvakrát vyzývať na predloženie listinných dôkazov za účelom preukázania splnenia jeho vyživovacej povinnosti voči oprávnenej. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 OSP). Správaním sťažovateľa v tomto konaní však nemožno ospravedlniť zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré boli spôsobené nečinnosťou okresného súdu.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil dlhé obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé obdobie nečinnosti okresného súdu začalo 21. júna 2000, keď bol okresnému súdu doručený spisový materiál v predmetnej veci z krajského súdu, a trvalo viac ako osem mesiacov, teda až do 5. marca 2001, keď nechal pokynom vo veci konajúcej sudkyne doručiť predmetné uznesenie krajského súdu z 30. mája 2000 účastníkom konania a vykonať ďalšie úkony smerujúce k rozhodnutiu v predmetnej veci. Ďalšie, takmer dvanásťmesačné obdobie nečinnosti bolo zistené v období

od 16. novembra 2001, keď vo veci konajúci sudca nechal pokynom súdnej kancelárii doručiť uznesenie krajského súdu z 28. septembra 2001 účastníkom konania, do 13. novembra 2002, keď okresný súd opätovne vyzval sťažovateľa na predloženie listinných dôkazov a súčasne zaslal výzvu bývalému zamestnávateľovi sťažovateľa v predmetnej veci. V období od 13. januára 2003 (okresný súd zaslal urgenciu bývalému zamestnávateľovi sťažovateľa) až do 29. októbra 2003 (okresný súd opätovne zaslal výzvu bývalému zamestnávateľovi sťažovateľa a vykonal vo veci aj ďalšie úkony), teda viac ako deväť mesiacov, bol okresný súd opäť v predmetnej veci nečinný. Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné priesťahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Postup okresného súdu v období od 13. júla 1999 (výzva oprávnenej na zaslanie podpísaného návrhu na výkon rozhodnutia) do 13. januára 2000 (oprávnená doručila okresnému súdu návrh na výkon rozhodnutia), počas ktorého okresný súd plynule svojím postupom smeroval k odstráneniu nedostatkov návrhu oprávnenej, t. j. k ochrane práv oprávnenej v predmetnom konaní, považoval ústavný súd za správny a uvedené obdobie šiestich mesiacov do obdobia zbytočných priesťahov v konaní nezapočítal.

Do obdobia zbytočných priesťahov v predmetnom konaní však ústavný súd započítal aj obdobie štyroch mesiacov, t. j. obdobie od 28. januára 1999 do 8. júna 1999, počas ktorého sa spisový materiál v predmetnej veci nachádzal na krajskom súde, ktorému bol okresným súdom predložený predčasne, t. j. skôr ako v predmetnej veci boli odstránené nedostatky návrhu, ako aj zaslaná výzva sťažovateľovi na upresnenie jeho námietky zaujatosti.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako päť rokov a štyri mesiace. Z uvedenej doby podstatnú časť (tridsaťtri mesiacov, t. j. dva roky a deväť mesiacov) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priesťahom v konaní v dôsledku nečinnosti, ako aj nesprávneho postupu okresného súdu.

Vzhľadom na stav konania prezentovaný urobenými procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania vo veci, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v ktorej vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (III. ÚS 14/00), argumenty zákonnej sudkyne okresného súdu súvisiace s veľkým nápadom vecí, ako aj s personálnymi problémami ústavný súd nemohol akceptovať.

S ohľadom na vyššie uvedené a zvlášť vzhľadom na predmet konania nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo s'ťažovateľa bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súde, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla, ako sám vo svojej s'ťažnosti uviedol: „v dôsledku obáv o ochranu mojich práv, psychického napätia a pocitov sklamaní z neprimeranej dĺžky konania. Časť môjho príjmu je už niekoľko rokov zablokovaná u môjho zamestnávateľa, túto sumu som si mohol uložiť ako úspory, ktoré by boli úročené, namiesto toho, roky komunikujem so súdmi, vypisujem podania, čo ma zaťažuje a kalí mi radosť zo zaslúženého dôchodkového oddychu po celoživotnej práci.“

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 25 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu dĺžku zbytočných priťahov v tomto konaní (dva roky a deväť mesiacov) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

4. Právna zástupkyňa sťažovateľa si uplatnila trovy právneho zastúpenia podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2003 (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, nahliadnutie do spisových materiálov okresného súdu a následná porada a písomné podanie) a trikrát hodnotu paušálnej náhrady vo výške 128 Sk, ako aj náhradu za stratu času v sume 2 136 Sk vrátane 19 % DPH.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a ods. 4, § 18 písm. a) a b), § 22 a § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceneľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2003 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 270 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk) a hodnotu režijného paušálu 128 Sk.

Nárok na úhradu úkonu právnej služby spočívajúceho v nahliadnutí do súdneho spisu, jeho štúdiu a v porade s klientom ústavný súd nepriznal, pretože je podľa neho uplatnený duplicitne. Uvedený úkon je totiž súčasťou prípravy a prevzatia vecí, za ktoré ústavný súd odmenu právnej zástupkyňi priznal.

Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2003 patrí právnej zástupkyňi sťažovateľa odmena v sume 8 540 Sk. Podľa § 22 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ak je advokát platiteľom dane z pridanej hodnoty, priznáva sa mu pri určení náhrady trov konania odmena zvýšená o daň z pridanej hodnoty spolu 10 162 Sk (s prihliadnutím na zaokrúhlenie podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.). Právnej zástupkyňi sťažovateľa zároveň patrí uplatnený nárok na náhradu za stratu času pri prvom úkone právnej služby (príprava a prevzatie vecí vrátane porady s klientom) za čas strávený cestou z Trnavy do Senice a späť (t. j. 2 x 1 h, teda 4 polhodiny po 534 Sk) v sume 2 136 Sk a dvakrát hodnota

paušálnej náhrady hotových výdavkov vo výške 128 Sk. Trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú preto celkom sumu 12 554 Sk.

Keďže ústavný súd po splnení podmienok ustanovil sťažovateľovi právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy právneho zastúpenia vo výške 12 554 Sk.

Podľa ustanovenia § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet ústavného súdu do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. mája 2004